

Central government and regions: political and ethnopolitical aspects of interaction

Maksym Moroko

Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv

<https://orcid.org/0009-0002-6124-233X>

Alla Shapovalova

Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv

<https://orcid.org/0000-0002-4920-5539>

Abstract. *The article examines the interaction of the central government and the regions of Ukraine in the conditions of the war and post-war period. The political, administrative and ethno-political factors that influence the effectiveness of public administration, decentralization processes and the level of public trust are analyzed. Particular attention is paid to personnel reforms, anti-corruption measures and international cooperation aimed at strengthening state stability.*

Keywords: *central government, regions, decentralization, public administration, ethno-politics.*

Центральна влада і регіони: політичні та етнополітичні аспекти взаємодії

Максим Мароко

Київський національний

університет технологій та дизайну, м. Київ

<https://orcid.org/0009-0002-6124-233X>

Алла Шаповалова

Київський національний

університет технологій та дизайну, м. Київ

<https://orcid.org/0000-0002-4920-5539>

Анотація. *У статті досліджується взаємодія центральної влади та регіонів України в умовах воєнного і поствоєнного періоду. Проаналізовано політичні, адміністративні та етнополітичні чинники, що впливають на ефективність державного управління, процеси децентралізації та рівень суспільної довіри. Особливу увагу приділено кадровим реформам, антикорупційним заходам і міжнародній співпраці, спрямованим на зміцнення державної стабільності.*

Ключові слова: *центральна влада, регіони, етнополітика децентралізація, державне управління.*

Взаємодія центральної влади та регіонів в Україні завжди була багатовимірним процесом, що охоплює політичні, економічні, соціальні та етнополітичні аспекти. Особливо гостро ці питання постають у період кризи та війни, коли від ефективності взаємодії між центром і регіонами залежить стабільність держави, безпека населення та спроможність держави оперативно реагувати на надзвичайні виклики.

Початок повномасштабного вторгнення Росії у лютому 2022 року створив надзвичайні умови для української системи державного управління. Центральна влада була змушена оперативно адаптувати свої механізми, забезпечити єдність державної політики та скоординувати діяльність регіонів у питаннях оборони, економічної стабільності, гуманітарної допомоги та міжнародних відносин. Одночасно виникла потреба у гнучкій децентралізації для ефективного реагування на локальні потреби та соціальні виклики.

Важливим аспектом є і етнополітична специфіка різних регіонів України. Кожен регіон має свої культурні, мовні та історичні особливості, які необхідно враховувати при прийнятті управлінських рішень. Ігнорування цих аспектів може призвести до соціальної напруги, конфліктів та зниження довіри населення до держави.

Мета даної роботи полягає у комплексному дослідженні взаємодії центральної влади та регіонів, аналізі ефективності державного управління в умовах воєнного та поствоєнного періоду, оцінці впливу етнополітичних факторів на стабільність суспільства та формулюванні рекомендацій для підвищення ефективності управлінських рішень.

Особливу увагу в роботі приділено кадровим змінам, боротьбі з корупцією [4, с. 135], координації з міжнародними партнерами та забезпеченню прозорості рішень, адже ці чинники прямо впливають на стабільність державної влади та довіру громадян.

В умовах війни та постійних зовнішніх загроз центральна влада України була змушена посилити координацію регіональних органів, що забезпечило швидке реагування на кризові ситуації. Ключовим елементом стало забезпечення єдності державної політики та централізоване управління оборонними, економічними та гуманітарними процесами [1, с. 116].

Водночас регіони залишаються важливими суб'єктами управління. Вони відповідають за виконання соціально-економічних програм, локальну координацію гуманітарної допомоги та збереження культурної самобутності [6, с. 132]. Ця взаємодія визначає ефективність державного управління, адже централізація без урахування регіональних особливостей може призвести до зниження гнучкості та соціальної напруги.

На нашу думку, етнополітичні фактори залишаються важливими у регіонах України. Багатонаціональна структура населення зумовлює необхідність створення умов для рівноправного розвитку всіх етнічних спільнот, що сприяє запобіганню конфліктам та підвищує політичну стабільність. Важливо забезпечити міжетнічний діалог, прозорість прийняття рішень та участь місцевих громад у процесах управління.

Під час війни ефективність державного управління проявлялася у здатності швидко приймати рішення щодо мобілізації ресурсів, координації військових операцій, забезпечення гуманітарної допомоги та міжнародної підтримки [2, с. 155].

Проте існують проблеми, пов'язані з нерівномірним рівнем підготовки регіональних органів, корупційними ризиками та недосконалістю комунікаційних каналів.

Наприклад, у перші місяці війни відбулися кадрові зміни у військовому та цивільному управлінні, що підвищило ефективність прийняття політичних рішень. Ці зміни включали ротації керівників областей, міністерств та правоохоронних органів. Окремі випадки корупційних скандалів свідчать про необхідність підвищення прозорості та підзвітності органів влади.

Децентралізація залишається важливим інструментом управління. Вона дозволяє регіонам оперативно реагувати на місцеві потреби, забезпечувати соціальну підтримку населення та ефективно виконувати програми розвитку [3, с. 9]. Збалансування централізації та автономії регіонів є ключовим для стабільності державної політики та довіри громадян.

Варто звернути увагу, що кадрові зміни в органах влади, зокрема заміна керівників міністерств, правоохоронних органів та областей, мали на меті підвищення ефективності управління та боротьбу з корупцією. Ці зміни були обумовлені як внутрішніми потребами, так і увагою міжнародних партнерів. Активна кадрова політика дозволила зміцнити контроль над ключовими процесами та підвищити прозорість діяльності органів влади.

Міжнародні партнери відіграють важливу роль у підтримці України у воєнний період. Централізована координація дій уряду дозволила ефективно залучати ресурси, забезпечувати військову та гуманітарну допомогу, а також зміцнювати дипломатичні зв'язки. Водночас, випадки корупційних скандалів впливали на довіру партнерів та вимагали оперативного реагування з боку центральної влади [5, с. 367].

Для підвищення ефективності взаємодії центральної влади та регіонів ми пропонуємо:

1. Удосконалити нормативно-правову базу регіонального управління.
2. Створити механізми підтримки міжетнічного діалогу та збереження культурного різноманіття.
3. Забезпечити баланс централізації та автономії регіонів.
4. Підвищити прозорість та підзвітність органів влади.
5. Розвивати регіональні медіа та громадянське суспільство.
6. Провести кадрові реформи з акцентом на компетентність та етичність.
7. Підсилити антикорупційні заходи та моніторинг державних фінансів.

І насамкінець, ефективність взаємодії центральної влади та регіонів визначається здатністю держави швидко адаптувати управлінські структури до кризових ситуацій, зберігати баланс між централізацією та автономією регіонів, враховувати етнополітичні особливості та забезпечувати прозорість рішень.

Вважаємо, що в умовах війни та післявоєнного відновлення центральна влада повинна активно залучати регіони до ухвалення рішень, забезпечувати міжетнічний

діалог та підзвітність органів влади. Проте, відкритим залишається питання, яким чином буде розвиватися подальша система управління в умовах відбудови країни, інтеграції до Європейського Союзу та можливих нових зовнішніх викликів.

Подальші дослідження можуть бути присвячені аналізу довгострокових ефектів децентралізації, ефективності нових кадрових реформ, а також впливу міжнародної підтримки на стійкість державних інститутів. Водночас, залишається відкритим питання, наскільки зміни у системі управління зможуть не лише забезпечити оперативну реакцію на кризу, а й сформувати стійку основу для демократичного та інклюзивного розвитку України у найближчі роки.

Список використаних джерел

1. Бальцій Ю. Ю. Особливості повноважень органів публічної влади в умовах воєнного стану. *Децентралізація публічної влади в Україні: здобутки, проблеми та перспективи. Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції*. 2023. С. 116–119.
2. Владовська К. П., Мельник С. Р. *Взаємодія державної влади і місцевого самоврядування в Україні: проблеми становлення та напрямки вдосконалення*. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право. 2024. Вип. 86. С. 154–159.
3. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наук. доп. [Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2020. 153 с.
4. Петришин О. О. Децентралізація та місцева корупція в Україні: особливості взаємовпливу. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2021. Вип. 41. С. 134–149.
5. Шаповалова А. М. Ефективність діяльності органів державної влади під час російсько-української війни. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2023. Випуск 46, с. 365–372.
6. Шевчук О. Реформа децентралізації в Україні як елемент правового механізму подолання корупції. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023. № 3. С. 130–135.